VERORDENING (EG) Nr. 3652/93 VAN DE COMMISSIE

van 22 december 1993

betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het EG-Verdrag op bepaalde groepen overeenkomsten tussen ondernemingen met betrekking tot geautomatiseerde boekingssystemen voor luchtvervoerdiensten

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op Verordening (EEG) nr. 3976/87 van de Raad van 14 december 1987 betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op bepaalde groepen overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen in de sector van het luchtvervoer (1), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 2411/92 (2), inzonderheid op artikel 2,

Na bekendmaking van het ontwerp van deze verordening (3),

Na raadpleging van het Adviescomité voor overeenkomsten en machtsposities in het luchtvervoer,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Overeenkomstig Verordening (EEG) nr. 3976/87 kan de Commissie artikel 85, lid 3, van het Verdrag bij verordening toepassen op bepaalde groepen van overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met het verschaffen van luchtvervoerdiensten.

(2) Verordening (EEG) nr. 83/91 van de Commissie (4), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 1618/93 (5), verleent een generieke vrijstelling voor bepaalde overeenkomsten waarbij geautomatiseerde boekingssystemen tot stand worden gebracht, op voorwaarde dat zij aan de in die verordening vastgestelde voorwaarden voldoen. De geldigheid van de generieke vrijstelling verstrijkt op 31 december 1993.

(3) Overeenkomsten met het oog op de gemeenschappelijke aankoop, ontwikkeling en exploitatie van geautomatiseerde systemen inzake dienstregelingen, boekingen en het afgeven van vervoerbiljetten kunnen de mededinging beperken en de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden.

(4) Geautomatiseerde boekingssystemen kunnen zowel aan de luchtvaartmaatschappijen en reisbureaus als aan de luchtreizigers goede diensten bewijzen, doordat zij het mogelijk maken moeiteloos gedetailleerde en bijgewerkte gegevens te raadplegen over, onder meer, mogelijkheden inzake vluchten, tarieven en beschikbare plaatsen. Zij kunnen voorts worden gebruikt om boekingen te verrichten en in sommige gevallen om vervoerbiljetten te drukken en instapkaarten af te geven. Aldus helpen zij de luchtreizigers op grond van volledige inlichtingen de keus te bepalen die het beste aan zijn reisbehoeften beantwoordt. Om van die voordelen te kunnen genieten, moeten de vluchtschema's en tarieflijsten echter zo volledig en objectief mogelijk zijn.

(5) De omstandigheden op de markt voor geautomatiseerde boekingssystemen zijn dusdanig dat maar weinig individuele Europese luchtvaartmaatschappijen zelfstandig de vereiste investeringen en schaalvoordelen kunnen verwezenlijken om met de meest geavanceerde bestaande systemen in concurrentie te treden. Bijgevolg moet samenwerking op dit gebied worden toegelaten. Voor dergelijke samenwerking dient dan ook een groepsvrijstelling te worden verleend.

(6) In overeenstemming met Verordening (EEG) nr. 2299/89 van de Raad inzake de gedragsregels voor geautomatiseerde boekingssystemen (6), zoals gewijzigd bij Verordening nr. 3089/93 (7), mag dergelijke samenwerking het voor moederluchtvaartmaatschappijen evenwel niet mogelijk maken voor zichzelf ongerechtvaardigde voordelen te verschaffen en zodoende de mededinging te beperken. Het is dan ook noodzakelijk erop toe te zien dat geen discriminatie bestaat tussen moederluchtvaartmaatschappijen en deelnemende luchtvaartmaatschappijen inzonderheid ten aanzien van de toegang tot het systeem en de neutrale weergave van informatie. Aan die groepsvrijstelling moeten voorwaarden worden verbonden om ervoor zorg te dragen dat alle luchtvaartmaatschappijen aan de systemen kunnen deelnemen zonder enige discriminatie op het gebied van de toegang tot het systeem, de verstrekte inlichtingen, de invoer van gegevens en de gebruiksvergoeding. Om de mededinging op de oligopolitistische markt in stand te houden, moet de abonnee voorts over de mogelijkheid beschikken op korte termijn en zonder aan sancties bloot te staan van het ene systeem naar het andere over te schakelen, en mogen de verkopers van systemen en de luchtvaartmaatschappijen zich niet

(1) PB nr. L 374 van 31. 12. 1987, blz. 9.
(2) PB nr. L 240 van 24. 8. 1992, blz. 19.
(3) PB nr. C 253 van 30. 9. 1992, blz. 11.
(4) PB nr. L 10 van 15. 1. 1991, blz. 9.
(5) PB nr. L 155 van 26. 6. 1993, blz. 23.
(6) PB nr. L 220 van 29. 7. 1989, blz. 1.
(7) PB nr. L 278 van 11. 11. 1993, blz. 1.

gedragen op een wijze die de mededinging tussen systemen beperkt.

(7) Om een daadwerkelijke mededinging tussen de geautomatiseerde boekingssystemen in stand te houden, dient te worden gewaarborgd dat de systeemverkopers niet ervan afzien met elkaar te concurreren.

(8) De weigering van moederluchtvaarmaatschappijen om aan concurrerende geautomatiseerde boekingssystemen dezelfde gegevens te verschaffen inzake vluchten, tarieven en beschikbare plaatsen, en om door die systemen verrichte boekingen te aanvaarden, kan de concurrentie tussen geautomatiseerde boekingssystemen ernstig vestoren. Moederluchtvaartmaatschappijen mogen in dit verband niet tot uitgaven worden verplicht, uitgezonderd wat de weergave van de te geven inlichtingen en de aanvaarde boekingen betreft; moederluchtvaartmaatschappijen mogen geen terugbetaling vragen van kosten die niet volledig gerechtvaardigd zijn.

(9) De informatie over tarieven moet voldoende gedetailleerd zijn om de deelnemende luchtvaartmaatschappijen en de abonnees in staat te stellen hun kosten te verifiëren. Een moederluchtvaartmaatschappij moet boekingen en transacties die gebeuren via een concurrerend systeem aanvaarden of verwerpen volgens dezelfde voorwaarden als die welke zij toepast voor boekingen en transacties die gebeuren via haar eigen geautomatiseerde boekingssysteem.

(10) Overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EEG) nr. 3976/87 dient te worden bepaald dat de onderhavige verordening met terugwerkende kracht van toepassing zal zijn op overeenkomsten die op de dag van inwerkingtreding van de onderhavige verordening reeds bestaan, voor zover zij aan de voorwaarden van de onderhavige verordening voldoen.

(11) Voor de toepassing van artikel 7 van Verordening (EEG) nr. 3976/87 dient verder te worden vastgesteld in welke gevallen de Commissie de groepsvrijstelling kan intrekken.

(12) Overeenkomsten die krachtens de onderhavige verordening automatisch zijn vrijgesteld, behoeven niet te worden aangemeld overeenkomstig Verordening nr. 17 van de Raad (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal. Het staat ondernemingen evenwel vrij, in geval van ernstige twijfel, de Commissie om een verklaring betreffende de verenigbaarheid van hun overeenkomsten met de onderhavige verordening te verzoeken,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Vrijstellingen

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, onder de in de artikelen 2 tot en met 14 van deze verordening genoemde voorwaarden buiten toepassing verklaard voor overeenkomsten tussen ondernemingen die ertoe strekken

a) een geautomatiseerd boekingssysteem gemeenschappelijk aan te kopen of te ontwikkelen,

b) een systeemverkoper op te richten om het geautomatiseerde boekingssysteem in de handel te brengen en te exploiteren, of

c) het verstrekken van distributiefaciliteiten door de systeemverkoper of door verdelers te regelen.

Deze vrijstelling geldt slechts voor:

i) de verplichting rechtstreeks noch onrechtstreeks tot ontwikkeling, tot het in de handel brengen of tot exploitatie van een ander geautomatiseerd boekingssysteem over te gaan,

ii) de verplichting van de systeemverkoper ten aanzien van alle of ten aanzien van bepaalde abonnees in een afgebakend gedeelte van de gemeenschappelijke markt, moederluchtvaartmaatschappijen of deelnemende luchtvaartmaatschappijen tot verdeler aan te stellen,

iii) de verplichting van de systeemverkoper een verdeler het exclusieve recht te verlenen tot werving van alle of van bepaalde abonnees in een afgebakend gedeelte van de gemeenschappelijke markt, of

iv) de verplichting van de systeemverkoper verdelers niet toe te staan door andere systeemverkopers aangeboden distributiefaciliteiten te verkopen.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a) „luchtvervoerprodukt": het vervoer door de lucht van een passagier tussen twee luchthavens, met inbegrip van alle bijbehorende aanvullende diensten en bijkomende voordelen die als een integrerend onderdeel van dat produkt te koop worden aangeboden en/of worden verkocht;

b) „geregelde luchtdienst": een reeks vluchten die elk alle volgende kenmerken bezitten:

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

— zij worden uitgevoerd door vliegtuigen voor het vervoer van passagiers of van passagiers en vracht en/of post tegen betaling, op zodanige wijze dat voor elke vlucht door de consument plaatsen kunnen worden gekocht (rechtstreeks van de luchtvaartmaatschappij of via haar erkende bureaus),

— zij worden uitgevoerd om het verkeer tussen dezelfde twee of meer plaatsen te verzorgen

1. volgens een gepubliceerde dienstregeling, dan wel

2. met een zodanige regelmaat of frequentie dat zij duidelijk een systematische reeks vormen ;

c) „tarief" : de prijs die moet worden betaald voor luchtvervoerprodukten en de voorwaarden waaronder deze prijs geldt ;

d) „geautomatiseerd boekingssysteem" (ook „CRS" — Computerised Reservation System — genoemd) : een geautomatiseerd systeem dat informatie inzake luchtvaartmaatschappijen bevat over onder meer :

— vluchtschema's,

— vrije plaatsen of capaciteit,

— tarieven, en

— bijbehorende diensten,

met of zonder faciliteiten waarmee

— plaatsen kunnen worden gereserveerd of

— vliegbiljetten kunnen worden verstrekt,

in zoverre sommige of al deze diensten voor abonnees beschikbaar zijn ;

e) „distributiefaciliteiten" : faciliteiten die een systeemverkoper verleent voor het verstrekken van inlichtingen over vluchtschema's van luchtvaartmaatschappijen, hun vrije plaatsen of capaciteit, tarieven en bijbehorende diensten, alsmede voor het reserveren van plaatsen en/of het verstrekken van vliegbiljetten en voor andere bijbehorende diensten ;

f) „systeemverkoper" : een onderneming en haar filialen die verantwoordelijk zijn voor de exploitatie of het op de markt brengen van een geautomatiseerd boekingssysteem ;

g) „moederluchtvaartmaatschappij" : een luchtvaartmaatschappij die rechtstreeks of middellijk, samen met anderen, een systeemverkoper bezit of daarover daadwerkelijk zeggenschap heeft, alsmede elke luchtvaartmaatschappij die zij bezit en/of waarover zij daadwerkelijk zeggenschap heeft ;

h) „daadwerkelijke zeggenschap" : een relatie gebaseerd op rechten, overeenkomsten of andere middelen die, afzonderlijk of te zamen en gelet op de desbetreffende feitelijke of juridische omstandigheden, die mogelijkheid bieden om rechtstreeks of onrechtstreeks een beslissende invloed uit te oefenen op een onderneming, meer bepaald via :

— het recht alle of een gedeelte van de activa van een onderneming te gebruiken ;

— rechten of overeenkomsten waardoor een beslissende invloed kan worden uitgeoefend op de samenstelling, het stemgedrag of de besluiten van de organen van een onderneming of waardoor anderszins een beslissende invloed kan worden uitgeoefend op het beleid van de onderneming ;

i) „deelnemende luchtvaartmaatschappij" : een luchtvaartmaatschappij die met een systeemverkoper een overeenkomst heeft voor de distributie van haar diensten via een geautomatiseerd boekingssysteem. Voor zover een moederluchtvaartmaatschappij van de faciliteiten van haar eigen onder deze verordening vallende geautomatiseerde boekingssysteem gebruik maakt, wordt zij als een deelnemende luchtvaartmaatschappij beschouwd ;

j) „abonnee" : een persoon of een onderneming die geen deelnemende luchtvaartmaatschappij is en die in het kader van een contract of een andere regeling met een systeemverkoper gebruik maakt van de distributiefaciliteiten voor luchtvervoerprodukten van een geautomatiseerd boekingssysteem ;

k) „consument" : iedere persoon die over een luchtvervoerprodukt gegevens wenst te verkrijgen en/of voornemens is een luchtvervoerprodukt te kopen ;

l) „hoofdscherm" : een scherm met een volledig, neutraal overzicht van de gegevens over de luchtdiensten tussen stedenparen, binnen een aangegeven tijdsspanne ;

m) „reisduur" : het tijdsverschil tussen de vastgestelde vertrek- en aankomsttijd ;

n) „dienstenuitbreiding" : het samen met een geautomatiseerd door een systeemverkoper in zijn eigen naam aan abonnees aanbieden van andere produkten of diensten dan distributiefaciliteiten.

o) „verdeler" : een onderneming waaraan de systeemverkoper het recht heeft verleend aan abonnees distributiefaciliteiten te verstrekken.

Artikel 3

Toegang

1. Een systeemverkoper stelt iedere luchtvaartmaatschappij in de gelegenheid binnen de beschikbare capaciteit van het systeem en behoudens beperkingen van technische aard waarop hij geen vat heeft, op gelijke en niet-discriminerende wijze aan zijn distributiefaciliteiten deel te nemen.

2. a) Een systeemverkoper

— mag geen onredelijke voorwaarden stellen voor een contract met een deelnemende luchtvaartmaatschappij;

— mag geen extra voorwaarden opleggen die, naar hun aard of volgens de geldende handelsgebruiken, geen verband houden met deelneming aan zijn geautomatiseerde boekingssysteem, en dient dezelfde voorwaarden voor hetzelfde niveau van dienstverlening te stellen.

b) Een systeemverkoper mag niet als voorwaarde voor deelneming aan zijn geautomatiseerde boekingssysteem stellen, dat een deelnemende luchtvaartmaatschappij niet terzelfder tijd aan een ander systeem mag deelnemen.

c) Een deelnemende luchtvaartmaatschappij heeft het recht haar contract met een systeemverkoper te beëndigen met een opzeggingstermijn die niet langer dan zes maanden behoeft te zijn en die niet eerder dan aan het einde van het eerste jaar verstrijkt.

In dat geval kan een systeemverkoper geen aanspraak maken op terugvordering van meer dan de kosten die rechtstreeks verband houden met de beëindiging van het contract.

3. Indien de systeemverkoper besloten heeft verbeteringen aan te brengen in de verstrekte distributiefaciliteiten of in de bij de verstrekking van deze faciliteiten gebruikte outillage, stelt hij deze verbeteringen met dezelfde stiptheid en onder dezelfde voorwaarden ter kennis en ter beschikking van alle deelnemende luchtvaartmaatschappijen, ook van moederluchtvaartmaatschappijen, behoudens beperkingen van technische aard waarop hij geen vat heeft, en wel zo dat er voor de toepassing van de nieuwe verbeteringen geen verschil in aanloopperiode is tussen de moederluchtvaartmaatschappijen en de deelnemende luchtvaartmaatschappijen.

Artikel 4

Deelname

1. a) Een moederluchtvaartmaatschappij mag een concurrerend geautomatiseerd boekingssysteem niet discrimineren door te weigeren aan dit laatste desgevraagd, met dezelfde stiptheid dezelfde informatie over vluchtschema's, tarieven en vrije plaatsen of capaciteit voor haar eigen luchtdiensten te verstrekken als aan haar eigen geautomatiseerd boekingssysteem, door te weigeren via een ander geautomatiseerd boekingssysteem haar luchtvoerprodukten te verdelen, of door te weigeren een via een concurrerend geautomatiseerd boekingssysteem verrichte boeking van een van haar via haar eigen geautomatiseerde boekingssysteem verdeelde luchtvervoerprodukten met dezelfde stiptheid te aanvaarden of te bevestigen. De moederluchtvaartmaatschappij hoeft alleen boekingen te aanvaarden en te bevestigen die in overeenstemming zijn met haar tarieven en voorwaarden.

b) De moederluchtvaartmaatschappij mag niet worden verplicht in dit verband kosten te aanvaarden, met uitzondering van die voor de reproduktie van de te verstrekken informatie en die voor aanvaarde boekingen.

c) De moederluchtvaartmaatschappij mag controles uitvoeren om zich ervan te vergewissen dat artikel 7, lid 1, door het concurrerende geautomatiseerde boekingssysteem wordt nageleefd.

2. De uit lid 1 voortvloeiende verplichting geldt niet ten aanzien van een concurrerend geautomatiseerd boekingssysteem wanneer overeenkomstig de procedures van artikel 6, lid 5, respectievelijk artikel 7, leden 3 en 4, van Verordening (EEG) nr. 2299/89 is besloten dat artikel 4 bis van die verordening niet is nagekomen of dat een systeemverkoper geen toereikende garantie kan bieden dat de uit artikel 6 van die verordening voortvloeiende verplichtingen inzake ongemachtigde toegang van moederluchtvaartmaatschappijen tot informatie worden nagekomen.

Artikel 5

Invoer van gegevens

1. Deelnemende luchtvaartmaatschappijen en anderen die luchtvervoerprodukten verstrekken, zorgen ervoor dat de gegevens die zij besluiten aan een geautomatiseerd boekingssysteem over te leggen, nauwkeurig, niet misleidend, doorzichtig en niet minder volledig dan voor een ander geautomatiseerd boekingssysteem zijn.

De gegevens moeten, onder meer, een systeemverkoper in staat stellen te voldoen aan de eisen van de in de bijlage bij Verordening (EEG) nr. 2299/89 vermelde criteria inzake volgorde.

Tussenpersonen mogen via hen overgelegde gegevens niet zodanig behandelen dat dit tot onnauwkeurige, misleidende of discriminerende informatie zou leiden.

2. Een systeemverkoper mag het in lid 1 bedoelde materiaal niet zodanig behandelen dat dit tot de verstrekking van onnauwkeurige, misleidende of discriminerende informatie zou leiden.

3. De door deelnemende luchtvaartmaatschappijen verstrekte gegevens worden door de systeemverkoper met evenveel zorg en stiptheid ingevoerd en verwerkt, behoudens uitsluitend beperkingen van de door de afzonderlijke deelnemende luchtvaartmaatschappijen gekozen invoermethode en de door de systeemverkoper gehanteerde standaardformaten.

Artikel 6

Invoer, verwerking en distributie

1. De door een systeemverkoper verstrekte invoer- en/of verwerkingsfaciliteiten worden zonder discriminatie ter beschikking gesteld van alle moederluchtvaartmaatschappijen en deelnemende luchtvaartmaatschappijen. Wanneer relevante en algemeen aanvaarde normen van de luchtvervoersindustrie beschikbaar zijn, verstrekken de systeemverkopers daarmee compatibele faciliteiten.

2. Een systeemverkoper mag geen specifieke invoer- en/of verwerkingsprocedure of een andere distributiefaciliteit voor een of meer van zijn moederluchtvaartmaatschappijen voorbehouden.

3. Een systeemverkoper draagt er zorg voor dat zijn distributiefaciliteiten op een duidelijke en controleerbare wijze gescheiden zijn van de particuliere inventaris en beheers- en marketingsfaciliteiten van luchtvaartmaatschappijen. De scheiding kan materieel tot stand worden gebracht of logisch door middel van programmatuur, op een zodanige wijze dat verbindingen tussen de distributiefaciliteiten en de particuliere faciliteiten alleen door middel van een verbinding tussen toepassingsprogramma's tot stand kunnen worden gebracht.

Ongeacht de scheidingsmethode worden dergelijke verbindingen zonder discriminatie ter beschikking gesteld van alle moederluchtvaartmaatschappijen en deelnemende luchtvaartmaatschappijen en wordt een gelijke behandeling toegepast ten aanzien van de procedures, protocollen, input en output. Wanneer relevante en algemeen aanvaarde normen van de luchtvervoersindustrie beschikbaar zijn, verstrekken de systeemverkopers daarmee compatibele verbindingen.

Artikel 7

Weergave van gegevens op het scherm

1. a) De schermen van een geautomatiseerd boekingssysteem moeten duidelijk en niet-discriminerend zijn.

   b) Een systeemverkoper mag niet opzettelijk of uit onachtzaamheid onnauwkeurige of misleidende informatie op het scherm van zijn geautomatiseerde boekingssysteem weergeven.

2. a) Een systeemverkoper verschaft via zijn geautomatiseerde boekingssysteem (een) hoofdscherm(en) voor elke afzonderlijke transactie waarop hij de door de deelnemende luchtvaartmaatschappijen verstrekte gegevens inzake vluchtschema's, tariefcategorieën en beschikbare plaatsen duidelijk, volledig, niet-discriminerend en onbevooroordeeld weergeeft, in het bijzonder wat de volgorde betreft waarin de informatie voorkomt.

   b) De consument moet in de mogelijkheid worden gesteld te vragen op het hoofdscherm uitsluitend informatie over geregelde dan wel niet-geregelde luchtdiensten te krijgen.

   c) Bij de samenstelling en de selectie van vluchten voor een stedenpaar die in een hoofdscherm worden opgenomen, mag niet worden gediscrimineerd op grond van de luchthavens die een luchtdienst onderhouden met een zelfde stad.

   d) De volgorde van de vluchtmogelijkheden op een hoofdscherm wordt bepaald zoals voorgeschreven in de bijlage bij Verordening (EEG) nr. 2299/89.

   e) De voor het bepalen van de volgorde te hanteren criteria mogen niet berusten op enige rechtstreeks of onrechtstreeks met de identiteit van de luchtvaartmaatschappij verband houdende factor en moeten op niet-discriminerende wijze op alle deelnemende luchtvaartmaatschappijen worden toegepast.

3. Wanneer een systeemverkoper informatie over tarieven verstrekt, moet het scherm neutraal en niet-discriminerend zijn en minimaal de opgegeven tarieven omvatten voor alle vluchten van deelnemende luchtvaartmaatschappijen die op het hoofdscherm voorkomen. De bron van de informatie moet voor de betrokken luchtvaartmaatschappijen en de betrokken systeemverkoper aanvaardbaar zijn.

4. Een geautomatiseerd boekingssysteem wordt niet geacht strijdig met deze verordening te zijn voor zover het een scherm wijzigt om te voldoen aan de specifieke wensen van een consument.

Artikel 8

Verstrekking van informatie

1. Voor de beschikbaarstelling van statistische of andere door het geautomatiseerde boekingssysteem van een systeemverkoper verschafte informatie gelden de volgende bepalingen :

a) informatie betreffende afzonderlijke boekingen worden uitsluitend en op gelijke voet verstrekt aan de luchtvaartmaatschappijen die deelnemen aan de dienst waarop de boeking betrekking heeft en aan de abonnees die bij de boeking betrokken zijn ;

b) gegevens over de markt, boekingen en verkopen worden verstrekt op de volgende basis :

i) deze gegevens worden met dezelfde stiptheid en op niet-discriminerende basis aangeboden aan alle deelnemende luchtvaartmaatschappijen, met inbegrip van moederluchtvaartmaatschappijen ;

ii) deze gegevens kunnen en, op verzoek, moeten betrekking hebben op alle deelnemende luchtvaartmaatschappijen en/of abonnees maar bevatten geen identificatie of persoonlijke informatie over een passagier of een collectieve gebruiker;

iii) alle verzoeken om dergelijke gegevens worden met dezelfde zorg en stiptheid behandeld overeenkomstig de door de afzonderlijke luchtvaartmaatschappij gekozen toezendingsmethode.

2. Aan derden die niet bij de transactie betrokken zijn, mag de systeemverkoper geen persoonlijke gegevens over een passagier meedelen zonder diens toestemming.

3. Een systeemverkoper zorgt ervoor dat met technische middelen en/of passende beveiligingsmaatregelen, ten minste op het gebied van programmatuur, op zodanige wijze wordt voldaan aan de bepalingen van de leden 1 en 2, dat de door luchtvaartmaatschappijen verstrekte informatie of voor die maatschappijen gecreëerde informatie op generlei wijze toegankelijk is voor een of meer moederluchtvaartmaatschappijen, behoudends indien toegestaan volgens de leden 1 en 2.

Artikel 9

Wederkerigheid

1. De verplichtingen van een systeemverkoper uit hoofde van de artikelen 3 en 5 tot en met 8 zijn niet van toepassing ten aanzien van een luchtvaartmaatschappij uit een derde land welke een geautomatiseerd boekingssysteem controleert, alleen of samen met anderen voor zover haar geautomatiseerde boekingssysteem buiten het grondgebied van de Gemeenschap de luchtvaartmaatschappijen uit de Gemeenschap geen behandeling verleent die gelijkwaardig is aan die welke in deze verordening en in Verordening (EEG) nr. 2299/89 is voorgeschreven.

2. De verplichtingen van moederluchtvaarmaatschappijen of deelnemende luchtvaartmaatschappijen uit hoofde van de artikelen 4, 5 en 10 zijn niet van toepassing ten aazien van een geautomatiseerd boekingssysteem waarover luchtvaartmaatschappijen uit een of meer derde landen zeggenschap hebben, voor zover buiten het grondgebied van de Gemeenschap aan de moederluchtvaartmaatschappijen of de deelnemende lluchtvaartmaatschappijen geen behandeling wordt verleend de gelijkwaardig is aan die welke in deze verordening en Verordening (EEG) nr. 2299/89 is voorgeschreven.

3. Een systeemverkoper of een luchtvaartmaatschappij die een beroep wenst te doen op lid 1 of lid 2, moet de Commissie ten minste 14 dagen vooraf van dit voornemen en van de redenen ervan in kennis stellen. In uitzonderlijke omstandigheden kan de Commissie de verkoper of de betrokken luchtvaartmaatschappij op hun verzoek ontheffing van de verplichting betreffende de termijn van 14 dagen verlenen.

4. Naar aanleiding van een kennisgeving bepaalt de Commissie onverwijld of er sprake is van discriminatie in de zin van lid 1 of lid 2. Is dat het geval, dan stelt de Commissie alle systeemverkopers of de betrokken luchtvaartmaatschappijen in de Gemeenschap alsmede de Lid-Staten daarvan in kennis. Is er geen sprake van discriminatie in de zin van lid 1 of lid 2, dan deelt de Commissie zulks aan de betrokken systeemverkoper of luchtvaartmaatschappijen mede.

Artikel 10

Betrekkingen abonnees abonnees

1. Een moederluchtvaartmaatschappij mag het gebruik van een bepaald geautomatiseerd boekingssysteem door een abonnee rechtstreeks noch onrechtstreeks verbinden aan het ontvangen van een commissieloon of een andere vorm van aanmoediging of ontmoediging tot het verkopen van op haar vluchten beschikbare luchtvervoerprodukten.

2. Een moederluchtvaartmaatschappij mag een abonnee rechtstreeks noch onrechtstreeks verplichten een bepaald geautomatiseerd boekingssysteem te gebruiken voor de verkoop of afgifte van vliegbiljetten voor luchtvervoerprodukten die zij zelf rechtstreeks of onrechtstreeks verstrekt.

3. De voorwaarden die een luchtvaartmaatschappij eventueel aan een reisbureau stelt waneer zij aan dat bureau toestemming verleent om vliegbiljetten voor haar luchtvervoerprodukten te verkopen en af te geven, mogen geen afbreuk doen aan het bepaalde in de leden 1 en 2.

Artikel 11

Overeenkomsten met de abonnees

1. Een systeemverkoper stelt alle distributiefaciliteiten van een geautomatiseerd boekingssysteem op niet-discriminerende wijze ter beschikking van alle abonnees.

2. Een systeemverkoper mag een abonnee niet verplichten een exclusief contract te ondertekenen, noch hem rechtstreeks of onrechtstreeks beletten zich op een ander systeem of andere systemen te abonneren of daarvan gebruik te maken.

3. Een aan een abonnee aangeboden dienstenuitbreiding dient door een systeemverkoper aan alle abonnees op niet-discriminerende wijze te worden aangeboden.

4. a) Een systeemverkoper mag aan een contract met een abonnee voor het gebruik van zijn geautomatiseerde boekingssysteem geen onredelijke voorwaarden verbinden en meer in het bijzonder kan een abonnee zijn contract met een systeemverkoper beëndigen met inachtneming van een opzeggingstermijn die niet langer dan drie maanden behoeft te zijn en niet eerder dan aan het einde van het eerste jaar verstrijkt.

In dat geval heeft een systeemverkoper niet het recht meer terug te vorderen dan de kosten die rechtstreeks verband houden met de beëindiging van het contract.

b) Onverminderd lid 2 gelden de onder a) vermelde voorwaarden niet voor de levering van technische apparatuur.

5. Een systeemverkoper bepaalt in elk contract met een abonnee dat

a) het hoofdscherm overeenkomstig artikel 7 wordt opgeroepen voor iedere afzonderlijke transactie, behalve wanneer een consument slechts voor één luchtvaartmaatschappij informatie opvraagt;

b) de abonnee het door geautomatiseerde boekingssystemen verstrekte materiaal niet zodanig mag behandelen dat dit tot een onnauwkeurige, misleidende of discriminerende voorstelling van de informatie aan de consumenten leidt.

6. Een systeemverkoper mag een abonnee op generlei wijze verplichten aangeboden technische apparatuur of programmatuur te aanvaarden, maar mag eisen dat de gebruikte apparatuur en programmatuur compatibel zijn met zijn eigen systeem.

Artikel 12

Vergoedingen

1. De door een systeemverkoper gevraagde vergoedingen mogen niet discriminerend zijn en moeten een aanvaardbare structuur hebben en in een redelijke verhouding staan tot de kostprijs van de verstrekte en gebruikte diensten; met name moeten voor een gelijk dienstverleningsniveau de vergoedingen dezelfde zijn.

De facturering van de diensten van een geautomatiseerd boekingssysteem moet voldoende gedetailleerd zijn om de deelnemende luchtvaartmaatschappijen en abonnees een duidelijk inzicht te geven in de gebruikte diensten en de vergoeding daarvoor.

De facturen voor boekingskosten bevatten ten minste de volgende gegevens voor elke sector:

— type CRS-boeking,
— naam passagier,
— land,
— IATA-ARC-agentschapsidentificatiecode,
— stadscode,
— stedenpaar of sector,
— boekingsdatum (transactiedatum),
— vluchtdatum,
— vluchtnummer,
— status-code (boeking-status),
— dienst (klasse van dienst),
— PNR-record locator,
— indicator boeking/annulering.

De informatie wordt op magnetische drager aangeboden.

Een deelnemende luchtvaartmaatschappij wordt de faciliteit aangeboden dat zij, telkens als een boeking/transactie wordt verricht waarvoor een boekingsvergoeding zal worden aangerekend, hiervan in kennis wordt gesteld. Wanneer de luchtvaartmaatschappij dergelijke kennisgeving wenst, wordt haar de mogelijkheid geboden deze boekingen/transacties te weigeren, tenzij de boeking/transactie al is aanvaard.

2. Desgevraagd verstrekt een systeemverkoper aan belanghebbende partijen nadere bijzonderheden omtrent bestaande procedures, vergoedingen, systeemfaciliteiten — waaronder verbindingen — en de criteria voor de opmaak en weergave van gegevens op een scherm. Deze bepaling verplicht een systeemverkoper er evenwel niet toe informatie vrij te geven waarbij hij een eigendomsrecht kan doen gelden, zoals softwareprogramma's.

3. Iedere wijziging van de vergoedingsbedragen, voorwaarden of faciliteiten en de grond daarvan wordt op niet-discriminerende wijze aan alle deelnemende luchtvaartmaatschappijen en abonnees doorgegeven.

Artikel 13

Mededinging tussen systeemverkopers

Systeemverkopers mogen onderling geen overeenkomsten aangaan en evenmin hun feitelijke gedragingen op elkaar afstemmen wanneer zulks tot doel of tot gevolg heeft dat de markt wordt gecompartimenteerd.

Artikel 14

Overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EEG) nr. 3976/87 kan worden verklaard dat de onderhavige verordening niet langer van toepassing is wanneer wordt vastgesteld in een bepaald geval een op grond van de onderhavige verordening vrijgestelde overeenkomst desondanks bepaalde gevolgen heeft die met artikel 85, lid 3, onverenigbaar zijn of ingevolge artikel 86 van het Verdrag verboden zijn, en met name wanneer

i) de overeenkomst de instandhouding van een daadwerkelijke mededinging op de markt voor geautomatiseerde boekingssystemen verhindert;

ii) de overeenkomst tot gevolg heeft dat de mededinging op de markt voor het luchtvervoer of op andere, met reizen verband houdende markten wordt beperkt;

iii) de systeemverkoper rechtstreeks of onrechtstreeks aan de abonnees of aan de deelnemende luchtvaartmaatschappijen onbillijke prijzen vergoedingen of kosten oplegt;

iv) de systeemverkoper weigert een overeenkomst voor het gebruik van een geautomatiseerd boekingssysteem te sluiten zonder daarvoor een objectieve en niet-discriminerende reden van technische of commerciële aard te hebben;

v) de systeemverkoper deelnemende luchtvaartmaatschappijen de toegang tot andere faciliteiten dan distributiefaciliteiten weigert zonder daarvoor een objectieve en niet-discriminerende reden van technische of commerciële aard te hebben.

Artikel 15

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 1994 en blijft van kracht tot 30 juni 1998.

Zij is met terugwerkende kracht van toepassing op overeenkomsten die op de dag van haar inwerkingtreding reeds bestaan, en zulks vanaf het tijdstip waarop aan de toepassingsvoorwaarden van deze verordening werd voldaan.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

Gedaan te Brussel, 22 december 1993.

Voor de Commissie

Karel VAN MIERT

Lid van de Commissie